

שר-הבטחון העליון

מבול החשפניות, שהוסיף השנה להציף את המדינה, יכול היה לעורר את הרושם כי הגבר הישראלי מעוניין בעיקר בנשים זרות — וגם בהן לא דווקא מבחינת נשמתן. כנגד זה הוכיח צח של צלמים איטלקיים, שחדר למחנה חילוול צה"ל, כי הגבר הזר מעוניין דווקא באשה הישראלית — ושוב, בצדויה החיצוניים והמופשטים ביותר.

אפשר היה למצוא ציוד כלשהו לתופעות אלה, כי בתשכ"ג לא בלטו נשי ישראל החיוניות, השאירו את הכותרות לתופעות שלי ליות שונות. דיילת בשם ג'יטה מרגלית עוררה סנסציה בעולם, כאשר ניסתה להתאבד בעזרת גלולות שינה בלונדון. לפירסום רב עוד יותר זכתה בזואית בשם חילדאס ג'וזפה, בת גבול הצפון, שעלתה העולם כינוה בתואר „מאטא הארי הגלילית“, אחי רי שנתפסה בפרשת ריגול למען בלונדון. פיר סוס מסוג שונה הוענק לשתי צעירות הרר פתקניות, שגרמו לשערורייה כאשר לא יכלו לשלם את חשבון מלונן בפאריז. אופירה ג'וימן והרצל'יה זינורק משכו את תשור מתהלב לתופעה ישראלית שגברה לאחרונה: נה: אופנת „המודנבות“, צעירות ישראליות המקדישות את חייהן להזדנבות אחרי אמנים ותיררים זרים המבקרים בישראל, מתוך תקווה להיחלצו בהם ולהילחם אליהם לחייל. אך כל הדמויות האלה, שזכו לפירסום כה רעשני, לא ייצגו באמת את האשה הישראלית, החיה את חייה רחוק מן הכותרת הראשית. רק לעיתים מגיעה אשה זו אל הפירסום — ואז, לרוב, בנסיבות טראגיות. כך קרה השנה לאשה, שעוררה ריגשי השתתפות בכל רחבי הארץ, ושמה לא ניתן לפירסום: **אם התאומים**.

אשה זו, דמות של אם ישראלית מסורה, לחמה על אושרה מול מכות הגורל. את בתה הראשונה ילדה אחרי שבועה, קצין בצה"ל, כבר הקריב את חייו למען המדינה. ביאוושה נישאה לגבר שני, אורח מדרום-אפריקה, לו ילדה את התאומים בנכר. אך געגועיה למולדתה גברה, יחד עם שינאתה למולדתה החדשה וזרותה לבעלה. כאשר חזרה לישראל, והגיעה סוף-סוף לסף האושר עם אדם ישראלי, שעזמו עמדה לבנות קן משפחתי חדש, ירדה עליה הרוע הכבדה של החוק חסרה-רגשות. באחת הסצנות המזעזעות ביותר של השנה נלקחו התאומים, כשהם מתייחסים ומתגוננים, אל גלות בארץ הפאשיסטית השנואה. אם התאומים היתה הופכת לאשה של תשכ"ג, לולא עמדה השנה כולה בסימן של אשה, ששמה הפך בתשכ"ג למושג במאה שפות, לנושא של שיחות בלתי-ספורות בפי מיליונים, מתלאביבי עד טימבוקטו: **כריסטין קילר** האנגליה.

תוך שבועות מעטים הפכה כריסטין לאגדה חיה, בצד אגדות היסטוריות כמו מאדאם פומפאדור, לידי האמילטון ודוירה. היא גרמה למותו של איש, דוקטור חרדי, להרס של איש אחר, פרופיטור, ולזעזוע ממשלתי שאין לו תקדימים רבים בהיסטוריה הבריטית החדשה. חברות-הסרטים התחרו על הזכות להסריט את חייה, עתונים שילמו הון-תועפות כדי לפרסם כמה מילים מפיה. הזונה חסרת-הבושה הפכה, כמעט, מוסד לאומי. בישראל נפל שר-בטחון בשל מרידה מפלגתית. בגרמניה נפל שר-בטחון בשל התנכלות לשבועון. רק בבריטניה נפל שר-בטחון בשל יחסיו עם אשה — וכריסטין קילר, סמל הכוח הנשי הניצחי, עלתה לגדולה על גופו.

טלפונאית כריסטין קילר משזקת את עצמה במיבזון-בד

נשיא מצרים חחה בשיגור טיל

גאנג פילדן, מדען-הטילים הגרמני, ה- בונה את נשק-ההשמדה המצרי. פילדן וחבריו מצאו במצרים חיים נוחים, סכף ומשרתים לרוב. אולי גם מצאו אחי דים מהם שם סיפוק לרגשות נאציים ואנטי-זיוזידיים, סמויים או גלויים. אך אין ספק כי הדחיפה העיקרית למעשייה היתה טמונה בצדו להגיע להישגים בשטחים המדעיים. הזדמנות זו נשללה מהם בגרמניה, בה אסור ייצור הטילים. היא ניתנה להם ביד רחבה בנצריים. וכפי שטענו הם עצמם, לא היה איכפת להם לאיוו מטרה יישמשו הישגיהם והמצאותיהם — הם, כמדענים טהורים, מעוניינים רק בצד המדעי.

פילדן, גרקה ושות' גרמו השנה לשורה ארוכה של מאורעות, ביניהם אירועי פרשת ב'רגל. אולם הם גרמו גם להתחרות מדעית טהורה בין מצריים וישראל. בין מדענים גרמניים ומצריים — לבין מדענים ישראלים ואחרים. תוצאת תחרות זו לא יודעה, מן ההסם, משך שנים רבות. האזרח הישראלי היה בטוח כי מדעניו לא יפגרו אחרי יריביו הם, וכי המדע הישראלי יעמיד לרשות המדינה את הכלים הדרושים כדי לעמוד בתחרות. האם תוך כדי כך יאבדו מדעני ישראל את דמותם ההומאניסטית? האם יתפכו לפילצים ישראלים? האם ישקעו בתחרות המקצועית, עד כי ישכחו לשאול שאלות לגבי השימוש במדע?

קבוצה אחת של מדענים היתה חופשית מחשד זה, והיא עשתה השנה הרבה כדי לשמור על שמו הטוב של המדע הישראלי מבחינה הומאניסטית ופוליטית דוקא. היו אלה הפרופסורים **אורכאן, ישעיהו לייבוזיץ ועמוס נתן**, שפעלו ללא הרף למען פירוט המרחב מנשק אטומי, ושקולם עורר תשומת-לב רחבה גם מחוץ לגבולות המדינה. בשנה בה הודיע משרד-הבטחון כי הקצינים הבכירים של צה"ל לומדים במסגרת הקורס סים של פו"ם, את בעיות מלחמת הגרעין והטילים, שוב אי-אפשר היה לפקפק בחשיבותו המכרעת של המדע לגבי עתיד המדינה. דוקא משום כך היה זה חיוני לדאוג לכך כי לא חלפאנג פילדן וחבר מרעיו יישמשו את ומופת למדען הישראלי.

הממונה עיתונות

מהיסטוריה לקומדיה

כורוע החברה הדמוקרטית, וכאחד מעמודי-התחך של הסדר החברתי, הגיעה העתונות הישראלית השנה לשפל המדרגה. בכנסת הגיש שר-המשפטים **רוב יוסף** הצעה חדשה לחוק לשון הרע. אף שנעלמו ממנה כמה מסעיפיה-הזעזעה של ההצעה הקודמת, שעוררה סערה עולמית, המחנה גם ההצעה החדשה איום קטלני על חופשי-העתונות. היא תחשל באופן יעיל את אחת הפונקציות החיוניות לקיום מישטר דמוקרטי: חופש הביקורת. אך ב' עוד שחברי-כנסת הוקיעו סעיפים אלה, ב' נאומים חוצבי-להבות, הודיע שר-המשפטים הודעה מדהימה: שעורכי העתונים היומיים מקדמים את ההצעה בברכה.

מעמד משפיל שני נערך במלון השרון, בצורת מסיבת-עתונאים של פראנץ-יוזף שטראוס, בפיקוחו האישי ובהשתתפותו של סמיעון פרס. במסיבה זו נעשה ניסיון למ' נוע בכוח את בניסתו של נציג העולם הזה, ואחרי כשלון ניסיון זה נסחם פיו באופן ברוטאלי. כל הכתבים הנוכחים — השומן והסולת של העתונות העברית — עברו על כך בשתיקה, המשיכו במסיבה כאילו לא קרה כלום.

אולם לשיא ההשפלה הגיעה העתונות ב' אותו יום, בשיא פרשת ב'רגל, כאשר כינס **הממונה על שדותי הבטחון** את עו רכי היומנים, קבע להם את הקו בפרשה זו, הכתיב להם את מאמריהם, גייס כמה מכתביהם הידועים כאנשי-חסותו, ושלחם לגרמניה ושוייץ כדי שיעשו שם את מלאכתו. הכתבים שלחו לארץ את הכתבות שהוכתבו להם על-ידי הממונה עצמו. בכל הפרשה, לא היה בעתונות זכר לנסיון עצמאי לבידור העובדות. כעבור ימים מעטים נתברר כי העתונות טעתה — וכי הממונה כלל לא פעל בשם ראש-הממשלה, אלא דוקא למורת רוחו. ההיסטוריה המפוברקת הפכה קומדיה מבישה. עבור מעשה זה, בהצגת את העתונות הישראלית במערומיה, כורוע צייתנית של השלטון, מגיע לממונה תואר איש-העתונות של תשכ"ג.

לעומת התדרדרות קולקטיבית זו, המסכנת את עצם קיומה של החברה הדמוקרטית, החזירו ההישגים האישיים של כמה כתבים: בעת פרשת ב'רגל בלט **אורי דן** (משריב) בדיחה עצמאי מגרמניה, בעיקר תודות לראיון מאלף עם מדען-הטילים הגרמני זנגר. **עמוס אילון** (הארץ) הצטיין בראיון עם הפרופסור הנני. **אביעזר גולן** (ידיעות אחרונות) חזר לרמתו הקודמת, הוכיח בכמה סדרות כי הכתב החתיק עדיין עולה על רוב הצעירים. בדיונה על בחירות בארשבע הצטיין **אלי אייל** (הארץ), ואילו איש הארץ אחר, **ג'יימס רוזנטל**, שהצטיין בפרשת-לבון ובפרשת-סובלן, הצטיין השנה שוב כאשר קטל במאמר מיקצועי אחו את יימרתו של שמעון פרס להיכנס לועדת-השרים לענייני-בטחון. רוזנטל היה אחת מקרני-האור המעטות בעתון הליברלי-כביכול, שהוסיף השנה להתדרדר עד כדי ליחוך פינתם של פרס ודיין במרהסיה.

הסידרה הטובה והחשובה ביותר שהתפרסמה השנה בעתונות העברית לא היתה פרי עמלו של כתב ישראלי, אלא של שווייצי דוקא. היתה זאת סידרתו של **קורט אמנר** על פושע-המלחמה קורט בכר, שהטילה אור מחזיר על עמדת ממשלת ישראל בפרשת-קסטנר. הסידרה המקומית החשובה ביותר היתה, בלי ספק, סידרת העולם הזה, „חולות לוחטים“, שחשפה בפעם הראשונה את המצב הנפשע בשטח חלוקת קרקעות-המדינה לספי סרים פרטיים. סידרה זו זירזה חקיקת הקיום חדשים, גרמה לשינוי כללי בצביור בשטח זה. הישגים אלה נשארו מעטים, בלתי-אופייניים לכלל העתונות. בעוד שהרשות המבצעת במדינה השתנה השנה לטובה, בעוד הרשות השיפוטית שמרה על רמתה הגבוהה, ובעוד הרשות המחוקקת שמרה לפחות על רמתה הנמוכה — הרי הרשות העתונאית, שאינה פחות חשובה, הוסיפה לשקוע. בסוף תשכ"ג זעקה הארץ לרפורמה יסודית בתחום זה, לתקומתה של עתונות חופשית, לוחמת, נועזת ובלתי-חלוייה.

